

Krzysztof Ciemcioch
Politechnika Łódzka

Uczeń i jego cyfrowy świat

Sprawozdanie z konferencji „Uczeń i jego cyfrowy świat”, Olsztyn, 9.04.2016.

Na początku kwietnia 2016 roku odbyła się pierwsza Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu: „Dziecko – cyfrowy tubylec w szkole. Problemy i wyzwania” zorganizowana przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski. Tematem konferencji był „Uczeń i jego cyfrowy świat”. Obrady rozpoczęły się w „Starej Kotłowni” w Olsztynie. Przed oficjalnym otwarciem słowa powitania skierowała do uczestników pomysłodawczyni całego przedsięwzięcia prof. UWM, dr hab. Marzenna Nowicka. Uroczystego otwarcia i rozpoczęcia obrad konferencji dokonała natomiast prof. UWM, dr hab. Małgorzata Suświłło. Następnie głos zabrali kolejno: Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty Krzysztof Marek Nowacki oraz Dyrektor Centrum Innowacji i Transferu Technologii mgr Jerzy Siwkiewicz. Kiedy już wszelkim uroczystym formalnościami stało się zadość, rozpoczęła się główna część obrad.

Pierwsze wystąpienie zatytułowane „Tubylcy i imigranci w cyfrowym świecie. Wprowadzenie w problematykę konferencji” – wygłosiła Marzenna Nowicka. W krótkim wykładzie prelegentka podjęła próbę zdefiniowania pojęć „cyfrowego ucznia” oraz „cyfrowego nauczyciela” przybliżając jednocześnie podane przez Prensky’ego cechy podziału na „cyfrowych tubylców” i „cyfrowych imigrantów” (Prensky 2011). Następnie omówiła przemiany procesów poznawczych, jakie zachodzą u „cyfrowego ucznia” i „nauczyciela”. Uzupełnieniem tego wprowadzenia w tematykę konferencji była projekcja filmu przygotowanego przez mgr Wiesława Szyszkowskiego oraz Koło Naukowe Wczesnej Edukacji WNS UWM zatytułowanego „Codziennosc cyfrowego tubylca”. Film ukazywał dzień z życia młodej dziewczynki, która w codziennych obowiązkach zawsze znajdowała czas na bycie w sieci i korzystanie z urządzeń mobilnych (laptop, tablet oraz smartfon), które służyły jej do nauki, rozrywki oraz kontaktów z rówieśnikami.

Po obejrzeniu filmu uczestnicy wysłuchali interesującego wykładu dr. Marka Kaczmarzyka z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na temat „Mózg cyfrowego tubylca a praktyka szkolna”. Prelegent próbował odpowiedzieć na pytanie dlaczego powstaje tak duża przepaść między cyfrowymi tubylcami a cyfrowymi imigrantami? W tym celu odwoływał się do najnowszych badań z zakresu biologii oraz neurobiologii, z których wynika m.in., że młodzi ludzie w szkole muszą uczyć się nie tylko pewnych rzeczy na pamięć, ale powinni także wiedzieć, czym swojej

pamięci nie obciążać. Prelegent opisał kolejne etapy przeobrażeń struktury mózgu i związanych z nimi przemian procesów poznawczych, koncentrując się na okresie szkolnym. Swoje wystąpienie zakończył kontrowersyjnym wnioskiem, zgodnie z którym okres największej sprawności mózgu przypada na wiek około pięćdziesięciu lat. Nie trzeba dodawać, że stało się ono punktem wyjścia interesującej wymiany zdań.

Pierwszą część obrad zakończyło wystąpienie Jolanty Okuniewskiej „Moja przygoda z nowymi technologiami w szkole”. Nauczycielka ze Szkoły Podstawowej nr 13 w Olsztynie, nominowana do Światowej Nagrody Nauczycielskiej „Global Teacher Prize” opowiadała, jak trzy lata temu rozpoczęła prowadzenie zajęć z wykorzystaniem tabletów. Było to możliwe dzięki udziałowi w programie eTwinning. W ramach swojego wystąpienia Okuniewska zaprezentowała przygotowany razem z uczniami „Kodeks klasy tabletovej I B”, podzieliła się wątpliwościami, które pojawiały się podczas pracy, wymieniła korzyści wynikające z używania tabletów oraz przedstawiła linki do stron internetowych przydatnych w codziennej pracy. Podkreślała również, że równowaga pomiędzy wykorzystaniem urządzeń mobilnych i tradycyjnym nauczaniem jest w obecnej rzeczywistości szkolnej nieodzowna. Na koniec wystąpienia prelegentka podzieliła się swoimi wrażeniami ze spotkania z nauczycielami nominowanymi do „Global Teacher Prize” w Dubaju.

Po przerwie obrady kontynuowano w ramach czterech osobnych grup warsztatowych: „Piktogramy w edukacji wczesnoszkolnej”, „E-podręczniki w edukacji wczesnoszkolnej”, „E-podręczniki dla II etapu edukacyjnego i gimnazjum”, „Smartfon na lekcji – praktyczne wykorzystanie”. Z przyczyn organizacyjnych niemożliwy był udział we wszystkich warsztatach (odbywały się równolegle), dlatego w dalszej części przedstawiam opis tylko dwóch spośród nich. W warsztatach dotyczących wykorzystania smartfonu prowadzonych przez nauczyciela Macieja Urbaniaka oraz jego ucznia Piotra Karkosa zaprezentowane zostały bezpłatne aplikacje oraz możliwości ich wykorzystania na lekcjach. W trakcie ćwiczeń szczegółowo omówione zostały ich zalety i wady. Nauczyciel mówił o własnych doświadczeniach z wprowadzania tych aplikacji na zajęcia, natomiast uczeń ze swojej perspektywy opisał, jak początkowe obawy przerodziły się stopniowo w zaangażowanie i współzawodnictwo wśród uczniów. Na koniec warsztatów polecono uczestnikom aplikacje znajdujące się na stronie www.edukator.pl, z których można korzystać planując takie zajęcia. Na kolejnych warsztatach zaprezentowano komplet pięćdziesięciu ośmiu e-podręczników do czternastu przedmiotów, jako dopełnienie dla powszechnie używanych tradycyjnych podręczników. Na warsztatach prowadzonych przez Annę Przybysz, metodyka z ORE, znalazły się osoby, które w codziennej pracy zawodowej korzystają już z tych podręczników i mogły podzielić się z innymi swoimi spostrzeżeniami i doświadczeniem.

Po panelach warsztatowych wznowione zostały obrady plenarne. Pierwszy wykład „Cyfrowa rewolucja. Medialni *screenagers* awangardą społeczeństwa ery Web 2” wygłosił prof. zw. dr hab. Marek Sokołowski, który zaczął swoje wystąpienie od przybliżenia definicji pojęcia *screenagers*. Przywołane przez prelegenta wyniki badań *Polacy wobec technologii cyfrowych – uwarunkowania dostępności i sposobów korzystania. Diagnoza Społeczna 2013 Warunki i Jakość Życia Polaków – Raport* dały możliwość zapoznania się z kluczowymi informacjami na temat wykorzystania nowych mediów przez młodych ludzi. Wynika z nich między innymi to, że obecnie potrafią oni – bez żadnych specjalnych studiów czy szkoleń – zdobyć umiejętności potrzebne do funkcjonowania w cyfrowym świecie. Prelegent objaśnił następnie mechanizm „wiki”, blogosferę oraz inne formy przekazywania informacji. W trakcie wystąpienia mówił też o mediach społecznościowych, po czym, nawiązując do antropologicznej koncepcji Margaret Mead, dokonał porównania dwóch typów społeczeństw – „społeczeństwa 1.0” i „społeczeństwa 2.0”,

Kolejne wystąpienie „Cyfrowy uczeń w smogu informacji – diagnoza zjawiska, odległe skutki” wygłosiła prof. UG, dr hab. Grażyna Penkowska. Tytułowy smog informacji opisany został przez prelegentkę jako przeciążenie informacyjne, które było opisywane już przez Alvina Tofflera w książce *Szok przyszłości*. Następnie przywołała raporty *We are social* z 2015 i 2016 (styczeń) oraz raport *Korzystanie z urządzeń mobilnych przez małe dzieci w Polsce* Fundacji Dzieci Niczyje z 2015 roku. Dane z tych raportów posłużyły jako ilustracja tezy o procesie cyfryzacji, narastaniu zjawiska korzystania z Internetu oraz wzroście liczby urządzeń mobilnych. Prelegentka zaprezentowała również przedmioty, takie jak, nosidełka oraz krzeselka dla dzieci pół rocznych z wbudowanymi tabletami. Otwarte pozostaje pytanie, czy takie wykorzystanie nowych technologii jest korzystne dla prawidłowego rozwoju młodego człowieka. Autorka odwołała się również do badań Garego Smalla opisanych w książce *iMózg. Jak przetworzyć technologiczną przemianę współczesnej umysłowości*. Opisywana w niej wieloznaczność polega na bardzo szybkim przełączaniu się między zadaniami i między oknami ekranowymi, co wpływa na obniżenie jakości pracy oraz znacząco wydłuża czas pracy. Następnie przedstawiła i omówiła skutki przeciążenia informacyjnego oraz zaprezentowała wstępne wyniki badań własnych dotyczących smogu informacyjnego.

Następny wykład „Nauczyciel «w sieci» doskonalenia zawodowego” wygłosiła prof. UWM, dr hab. Hanna Kędzierska. Prelegentka rozpoczęła wyświetlając obrazek młodego „cyfrowego tubylca” stojącego przed mamą, czyli „cyfrowym imigrantem”, pod którym umieszczony został napis: *No, you weren't downloaded. Your were born*. Było to punkt wyjścia do refleksji o rozwoju zawodowym nauczycieli w kontekście przepaści międzygeneracyjnej dzielącej „cyfrowych tubylców” i „cyfrowych imigrantów”. Doskonalenie zawodowe jest w obecnej rzeczywistości szkolnej jednym z najistotniejszych warunków poprawy jakości kształcenia w szkole. Nauczyciele

są coraz bardziej świadomi, że cyfrowa rzeczywistość w szkole stawia wyzwania związane z wprowadzaniem najnowszych technologii oraz metod kształcenia.

Wykład ten zakończył obrady plenarne. Po krótkiej przerwie uczestnicy przeszli na dalsze obrady w trzech równoległych sekcjach: „Cyfrowy świat z perspektywy dziecka/ucznia”, „Nauczyciel w cyfrowym świecie a szanse na porozumienie z dzieckiem”, „Cyfrowy świat – panorama problemów i wyzwań”. W każdej sekcji zaplanowanych zostało po kilka interesujących wystąpień. Ze wszystkimi będzie można zapoznać się w przygotowywanej monografii, po którą powinni sięgnąć wszyscy zaangażowani „cyfrowi imigranci” – nauczyciele, by wzmocnić wspólne relacje z uczniami, studenci studiów pedagogicznych, by dobrze przygotować się do pracy zawodowej oraz rodzice, którzy chcą mieć lepszy kontakt ze swoimi pociechami.

Bibliografia

Prensky, M. (2011). *Digital natives, Digital immigrants*, <http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>, [dostęp: 10.09.2016].

| Kontakt z autorem: krzysztof.ciemcioch@gmail.com